

Прочети внимателно текста.

Шестнадесетгодишният Любен, яхнал на вран кон, излезе от родния си град с гордо вдигната глава. Подире му язدهа на коне баща му Стойчо Каравела, дядо му Любен, братята му. Стигнаха до кичеста върба, където по стар обичай копривщиенци се прощаваха с близките си. Прислужникът постла дългия трапезник, където се появиха препечени кокошки, тутманик, млинове, папурчета с ракия. Любен едвам преглъщаше. Мъчно му беше за родното огнище, за другарите, за училището на даскал Найдено Геров, който дойде в Копривщица направо от Одеса, където беше завършил Ришельовския лицей. Бащата и дядото на Любен изпращаха го да се изучи в Пловдивското гръцко училище, да се отрака и да стане по-късно тежък търговец.

На другия ден след пристигането на Любен приятелят на баща му Станьо Батула заведе го в един дюкян, където имаше всичко. Накара го да свали потурите, да развие червения пояс, да съблече вълнения кожух, подплатен с агнешки кожи, и да хвърли овчия си калпак. Премени го със сини гащи, опаса го с жълт пояс, сложи на главата му морав фес. А по калдъръма Любен затропа с лъскави обувки, подкован като кон. Станьо похарчи 500 гроша, за да превърне балканския българин на шарен филибийски грък. От всички Любенови копривщенски принадлежности му останаха само вълнените чорапи, плетени на една кука от майка му. Тях момъкът не рачи да промени с памучни дълги до колене модни чорапи, каквито носеха тогавашните гърци. По онова време в Пловдив имаше четири български училища. Но записаха Любен в гръцкия гимназион, където се учеха децата на пловдивските първенци. Гръцките учители го предупредиха да не говори на български език. Учителите най-напред се стараеха да избият от главата му българското съзнание и да го направят на елин. «Моята планинска, свободна и здрава натура – пише той по-късно – излезе победителница, защото по-бързо ще да лишите тигъра от неговите врождени дамги, нежели да прекроите балканския свободен дух на фанариот или пловдивски роб...». Той реши да стане учен човек и да им докаже на тези високомерни погръчени българи, на какво е способен истинският българин. Макар че всеки ден той мечтаеше да се върне в Копривщица, мислеше за старите гигантски букаци, обрасли целите в зелени мъхове, с нависнали надолу клони, засенчели слънцето. Сърцето го болеше за високата трева, за студения извор, за първите кокичета и дядовите кошари.

(По Ангел Каралийчев)

Речник:

Калдъръм – настилка на двор или улица, направена от обли камъни

Филибийски – от град Филибе (днес град Пловдив)

Рача – (остар., диал.) искам

Елин – название на населението от Стара Гърция

Дамга – (остар.) печат, петно, белег, следа

№	Тестови задачи	Точки	Точки
1.	Отговори с ДА или НЕ на следните твърдения, като заградиш в кръгче вярното. А. Любен е от бедно семейство. ДА/НЕ В. Действието в текста става по време на турското робство. ДА/НЕ С. Родителите искат Любчо да стане учител. ДА/НЕ Д. Любчо не издържа учението и избягва. ДА/НЕ Е. Любчо уважава българското в себе си и иска да го запази. ДА/НЕ	L012345	L012345
2.	Загради буквата на верния отговор. Към кой тип се отнася текстът? А. повествование и описание; В. повествование и разсъждение; С. описание и повествование; Д. повествование.	L01	L01
3.	Коментирай с 1-2 изречения смисъла на изречението от текста: Учителите най-напред се стараеха да избият от главата му българското съзнание и да го направят на елин. _____ _____ _____ _____ _____ _____	L01 L01 L01 L01	L01 L01 L01 L01
4.	Тълкувай смисъла на изреченията и изразите от текста: А. Да се отрака _____ _____ В. Да стане ... тежък търговец _____ _____ С. Сърцето го болеше за високата трева _____ _____	L01 L01 L01 L01	L01 L01 L01 L01
5.	Открий в текста и препиши 5 думи и изрази, назоваващи типичното за традиционния български живот. _____ _____ _____ _____ _____	L012345	L012345

6.	Кои от долу изредените тропи са употребени в текста? Открой и запиши по един пример: Епитет _____ Сравнение _____ Метафора _____ Хипербола _____	L01234	L01234
7.	Озаглави текста, като назовеш темата му, и запиши заглавието. _____	L012	L012
8.	Формулирай с едно изречение и запиши основната мисъл на текста. _____	L01 L01	L01 L01
9.	Запиши по един антоним към всяка дадена дума: свободен - _____ истински - _____ съблече - _____ по-бързо - _____	L01234	L01234
10.	Характеризирай Любен с 3-5 изречения, като назовеш и аргументираш 3 негови черти, проявени в текста. _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____	L01 L01 L0123	L01 L01 L0123
11.	Състави и запиши 3 /три/ изречения, като употребиш думата „мек” в различни значения /можеш да промениш формата на думата – род и число. _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____	L0123 L01	L0123 L01

12.	Употреби и запиши думата <i>българин</i>: 1. В съчетание с числителното 2: _____ 2. В съчетание с думата <i>няколко</i> : _____ 3. вместо точки в следните изречения: Един _____ отиде да учи в гръцко училище. На _____ беше трудно да се смири с чужд начин на живота. _____ трябваше да си остане българин.	L012345	L012345
13.	Трансформирай следния текст от изявително в преизказно наклонение: На другия ден, след като Любен пристигна, приятелят на баща му Станьо Батула заведе го в един дюкян, където имаше всичко. Момчето съблече вълнения си кожух. От всички Любенови копривщенски принадлежности му останаха само вълнените чорапи. _____ _____ _____ _____ _____ _____	L012345 L01 L01	L012345 L01 L01
14.	Мъчно му беше за родното огнище, за другарите, за училището на даскал Найдено Геров, който дойде в Копривщица направо от Одеса, където беше завършил Ришельовския лицей. Загради верния отговор: В това изречение са употребени следните глаголни времена: a. минало неопределено, минало несвършено, сегашно b. минало несвършено, минало свършено, минало предварително c. минало предварително, минало неопределено, минало несвършено d. минало предварително, минало несвършено, сегашно	L03	L03
15.	Прочети изречението и запиши верните твърдения от дадените в скобите: Мъчно му беше за родното огнище, за другарите, за училището на даскал Найдено Геров, който дойде в Копривщица направо от Одеса, където беше завършил Ришельовския лицей. Това изречение е _____ (сложно съчинено, сложно съставно, сложно смесено) и се състои от _____ (две, три, четири, пет, шест) прости изречения.	L01 L01	L01 L01
16.	Трансформирай и запиши изречението без да използваш пряка реч: «Моята планинска, свободна и здрава натура – пише авторът по-късно – излезе победителница и аз не съм се покорил на моите поробители». _____ _____ _____ _____	L01 L01 L0123	L01 L01 L0123

